

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Jihlava

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přinášejí důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Jihlava je jedním z 15 správních obvodů ORP kraje Vysočina. Toto ORP (dále jen SO ORP) se nachází v centrální části kraje a nachází se v krajské město. SO ORP Jihlava lze charakterizovat následovně:

- do SO spadá 2. nejvyšší počet obcí - 79 (po Třebíči),
- počet obyvatel správního obvodu (99 419) a počet obyvatel jádrové obce (50 598) je nejvyšší v kraji,
- rozlohou přes 922 km² se jedná o největší obvod kraje.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v kraji Vysočina

Území	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Jihlava	79	99419	50598	922
Náměšť nad Oslavou	27	13450	4970	211
Pacov	24	9759	4903	235
Telč	45	13259	5576	291
Pelhřimov	71	45231	16269	827
Moravské Budějovice	47	23732	7580	414
Bystřice nad Pernštejnem	39	20172	8485	348
Nové Město na Moravě	30	19429	10200	293
Chotěboř	31	22338	9506	329
Světlá nad Sázavou	32	20134	6779	290
Velké Meziříčí	57	35868	11749	473
Humpolec	25	17421	10917	228
Havlíčkův Brod	56	52167	23483	632
Třebíč	93	75651	37324	838
Žďár nad Sázavou	48	43177	21845	464
Průměr za kraj	47	34080	----	453

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP kraje Vysočina a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO a počtem obyvatel jádrového města):

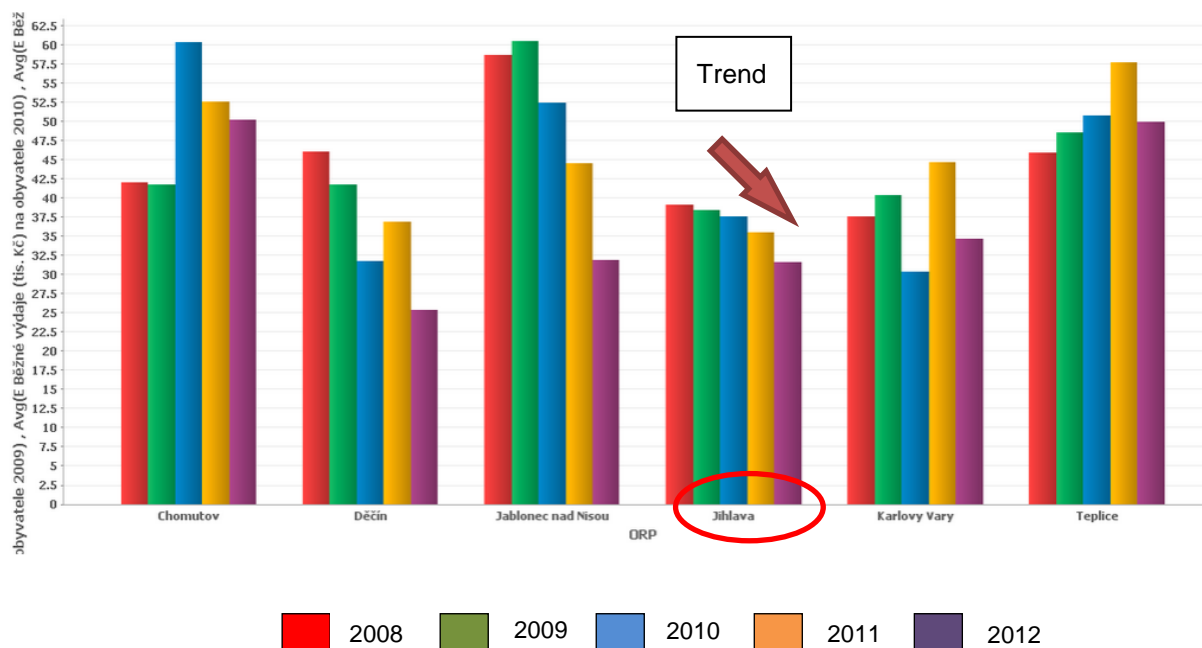
- SO ORP s počtem obyvatel ve správním obvodu 95.000 až 105.000 (celkem 4 srovnatelné SO ORP: Opava, Prostějov, Brandýs n. Labem-St. Boleslav, Zlín);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 45.00 až 55.000 (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Karlovy Vary, Jablonec nad Nisou, Chomutov, Děčín, Teplice).

2. Ekonomická výkonnost

V oblasti ekonomické výkonnosti bylo porovnáno SO ORP Jihlava s ostatními ORP dle kritéria velikosti jádrové obce. V dlouhodobém pohledu je u ORP Jihlava patrný **sestupný trend výše běžných výdajů**. Zatímco v roce 2008 se ORP řadilo k obvodům s vyššími hodnotami ukazatele (39 tis. Kč/ob.), v roce 2012 vykazuje druhou nejnižší hodnotu ve skupině správních obvodů (32 tis. Kč/obyv.). Nicméně průměrné běžné výdaje za období 2008-2012 ukazují, že hodnoty SO ORP Jihlava jsou srovnatelné s ostatními SO ORP. Viz obrázek 1 a 2.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 45-55 tis. obyv.) na jednoho obyvatele (v tis. Kč) v letech 2008-2012

Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 45-55 tis. obyv.) na jednoho obyvatele (v tis. Kč) v období 2008-2012

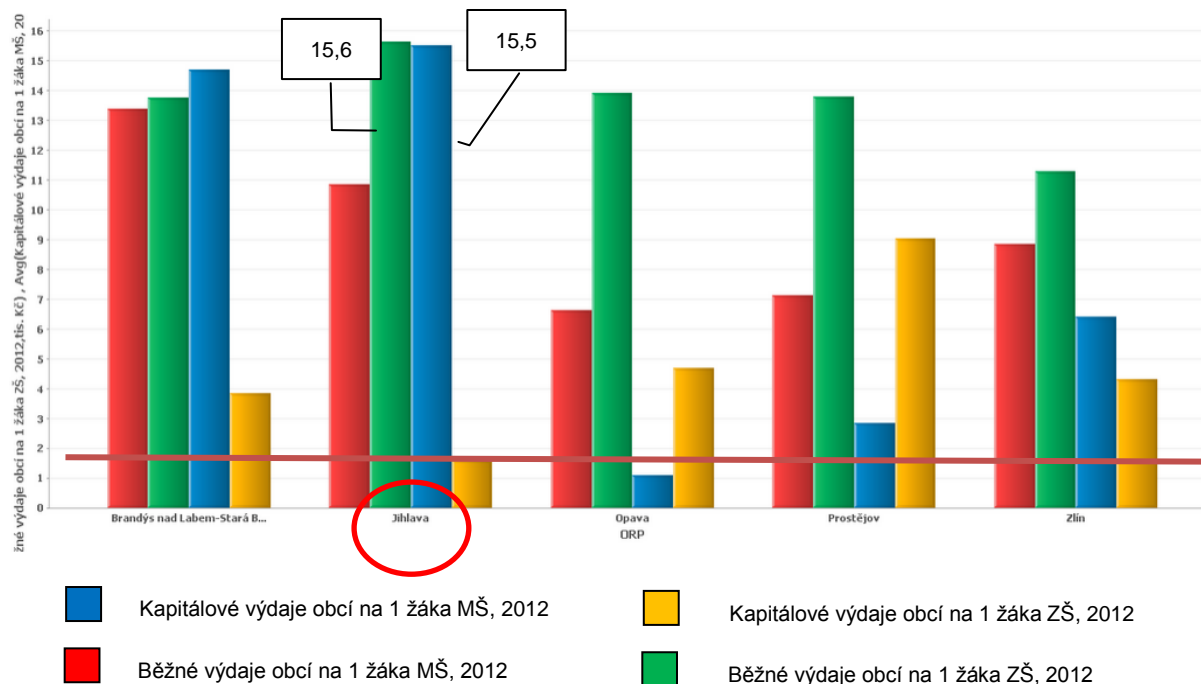
3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání je třeba vyzvednout **běžné výdaje obcí na 1 žáka ZŠ a kapitálové výdaje na 1 žáka MŠ**, které SO ORP Jihlava vynakládá. Jejich výše je absolutně nejvyšší v porovnání s SO ORP srovnatelné velikosti. Opačná situace nastává v případě porovnání **kapitálových výdajů obcí na žáky**

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

základních škol, jejichž hodnota pro toto ORP je nejnižší ze sledované skupiny. Viz obrázek 3, kde červená linie značí dosaženou úroveň SO ORP Jihlava z hlediska kapitálových výdajů na 1 žáka ZŠ v roce 2012.

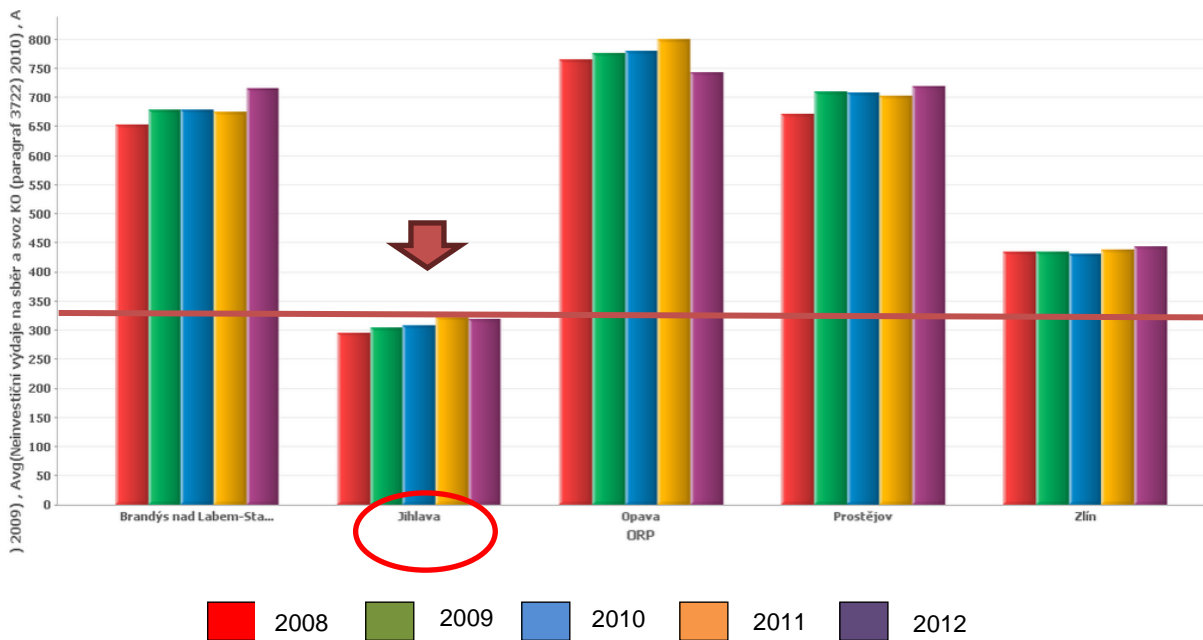
Obrázek 3: Běžné/Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel SO ORP 95-105 tis. obyv.) na jednoho žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč) v roce 2012

4. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné zejména srovnání **celkových neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**. Kritériem hodnocení byl počet obyvatel SO ORP. SO ORP Jihlava vykazuje nejnižší hodnoty ve všech sledovaných letech, ačkoliv hodnoty ukazatele se v letech 2008-2011 mírně navyšovaly. Viz obrázek 4.

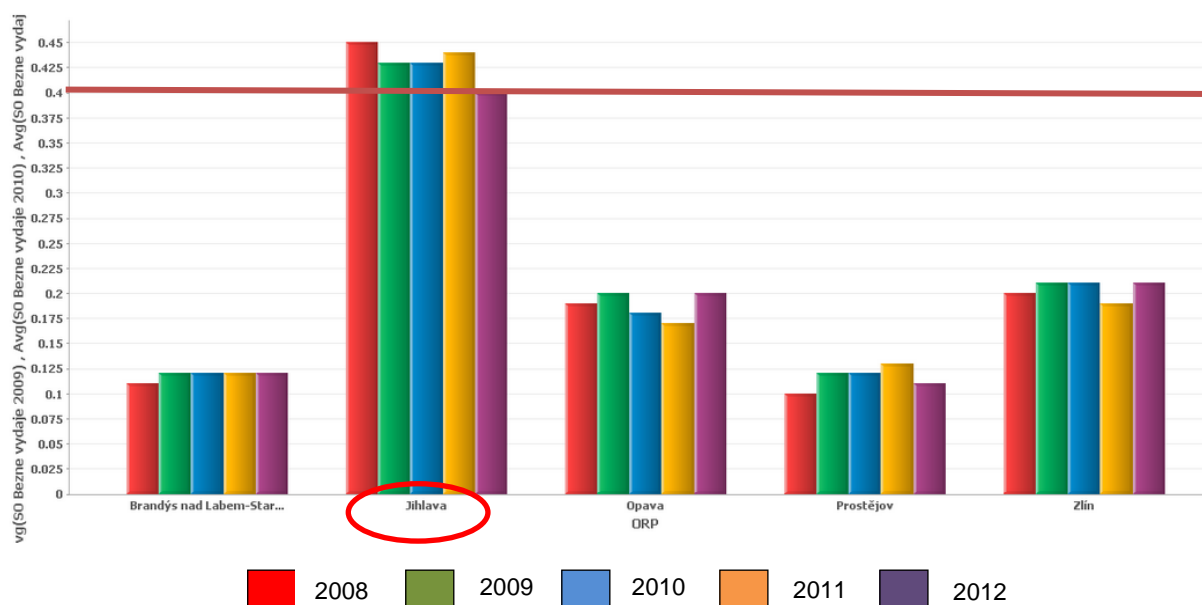
Obrázek 4: Celkové neinvestiční výdaje na sběr a svoz KO vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel SO ORP 95-105 tis. obyv.) (v Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

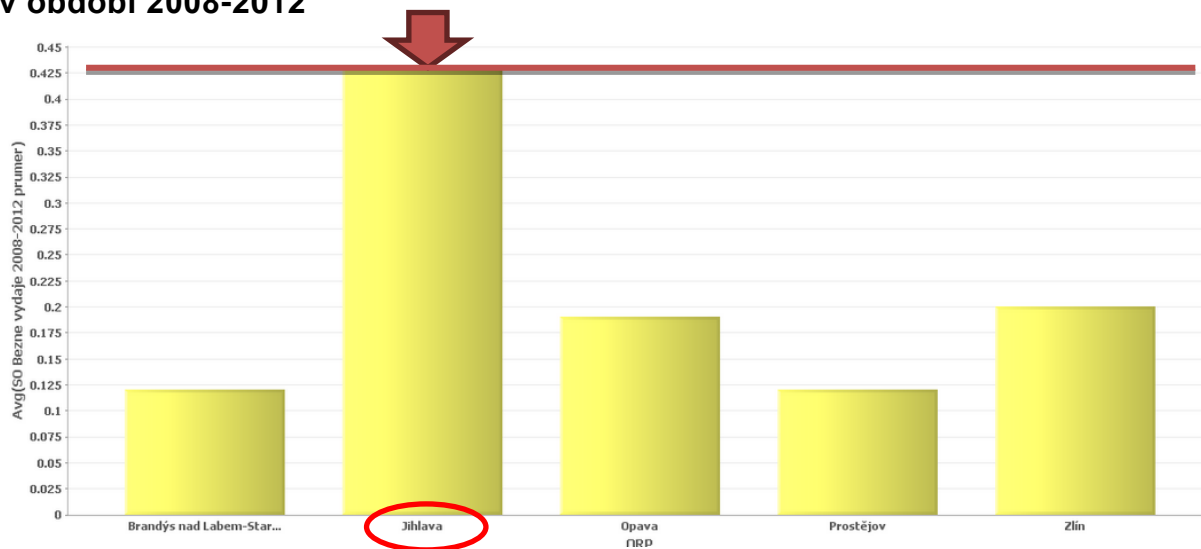
5. Sociální služby

V oblasti sociálních služeb je významné srovnání **běžných výdajů** SO ORP na sociální služby v přepočtu na obyvatele. Při komparaci dle kritéria počtu obyvatel dosahuje ORP Jihlava absolutně nejvyšších hodnot ve všech sledovaných letech. Svého maxima dosáhlo v roce 2008, a to hodnoty 0,45 tis. Kč/obyv./rok. Pozici správního obvodu ve sledované skupině dokazuje průměr za období 2008-2012, který je jednoznačně nejvyšší (0,43 tis. Kč/obyv.). Viz obrázky 5 a 6, na kterých červená linie ukazuje hodnotu dosaženou SO ORP Jihlava.

Obrázek 5: Běžné výdaje ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel SO ORP 95-105 tis. obyv.) na sociální služby (v tis. Kč/obyv./rok) v letech 2008-2012

Obrázek 7: Průměrné běžné výdaje ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel SO ORP 95-105 tis. Kč) na sociální služby (v tis. Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP JIHLAVA	
základní charakteristika	v kraji Vysočina má správní obvod ORP Jihlava: • největší rozlohu • nejvyšší počet obyvatel; • největší počet obyvatel v jádrovém městě • 2. nejvyšší počet obcí
ekonomická výkonnost	• běžné výdaje se plynule snižují v čase
předškolní a školní vzdělávání	• vysoké kapitálové výdaje na 1 žáka MŠ
odpadové hospodářství	• velmi podprůměrné celkové neinvestiční výdaje na sběr a svoz KO v kraji
sociální služby	• vysoké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad